

Այդ վագրին մանուկ հասակից որսացել էր նրա հայրը, որովհետև Մարոն շատ սիրում էր նրան, այս պատճառով պահել, մեծացրել էին: Ինձ թուով էր, որ Մարոն էլ այն գազանների ծագերից մեկը պետք է լիներ, որովհետև նրանցից չէր վախենում եւ նրանց շատ սիրում էր:

Ե. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ ԵՒ ԶԱՅԱՆԱՅ

Մայրս իմ փոքր հասակից հոգս էր տանում, որ գիր կարդալ սովորեմ եւ «լաւ մարդէ դառնամ: Տասն տարեկան էի, երբ նա ինձ մեր թաղի քահանայի մօտ տարաւ: Այն օրը հոգեգալստեան տօնն էր: – «հոգեգալուստը լաւ օր է, – ասում էր մայրս, – եթէ երեխան այս օրը վարժատուն մտնէ, շատ բան կը սովորի, նրա համար որ, հոգին սուրբ այսօր առաքեալներին լեզու տոց»:

Ես մինչեւ այսօր չեմ մոռացել այն խօսքերը, որ մայրս ինձ վարժապետին յանձնելու ժամանակ ասաց. – «Տէր հայր, ծառայ լինեմ սուրբ աշիդ, որդիս քեզ համար ղուլ (ճորտ) եմ բերել, միսը քեզ, ոսկորը ինձ. ինչ ուզում ես արա, միայն թէ երեխաս մի բան սովորի»...

Ես բոլորովին չհասկացայ, թէ ինչ էին նշանակում մօրս խօսքերը, միայն լսեցի, որ տերտերը խոստացաւ ինձ լաւ ուսում տալ, բոլոր գրքերը կարդացնել, աւելացնելով, թէ «հանգուցեալ հայրսէ իր լաւ բարեկամս է եղել, եւ «նրայ խաթրու» ինձ վրայ առանձին ուշադրութիւն կդարձնէ եւ այլն:

Տէր Թողիկը – այսպէս էր վարժապետիս անունը – իր ուսումը ստացել էր Աղթամարայ անապատումը: Թէ ինչո՞ւ համար նա թողեց վանքը, – այդ ես չգիտեմ, միայն ասում էին, որ նա բերեց իր հետ գիտութեան խիստ ահագին պաշար: Տէր Թողիկը մեծ համարում ուներ ոչ միայն մեր քաղաքի մէջ, այլ մեր ամբողջ գաւառում հռչակուած էր նրա իմաստութիւնը: Ով որ մի երագ էր տեսել, նրա մօտն էր վագում եւ նրանից բացատրութիւն խնդրում: Ում երեխան հիւանդ էր, նրան Նարեկ կամ Աւետարան էր կարդալ տալիս, որ առողջանայ: Ով որ մի գործ էր կամենում սկսել, նրա «տերողորմեայի» վրայ էր փորձում իր բախտը: Մի խօսքով, նա մեր գաւառի մարգարէն էր. ամէն մարդ նրա խորհրդին էր դիմում, ամէն մարդ նրանից խրատ էր ընդունում...

Աստուած իմ, ինչե՛ր չէին պատմում նրա մասին... Ասում էին, տեր հայրը իր եղունգի վրայ մի բան է գրում, եւ այն գրի գորութեամբ կնիկները իրանց առջեւ ծով են տեսնում եւ իսկոյն տկլորում են... Ասում էին, թէ նա մի աղօթք է կարդում, եւ գարու հատիկների մրջեմի նման բարձրանում են դէպի տան սիւնը, եւ ընդհակառակն, նրա խօսքով արագաշարժ կարիճը քարացած